

מדברים מהשטח

טיפול משלים במערך ההמטו-אונקולוגי ילדים בית חולים ע"ש דנה דואק

עד היום טופלו כ- 60 מטופלים ו- 40 בני משפחות. נעשה תיעוד של כל טיפול ומעקב אחר התוצאות. תוצאות הטיפול היו, בין היתר, שינויים באיכות והרכב המזון, התמסרות מלאה לטיפול מגע, נכונות לביצוע שינויים תזונתיים משמעותיים, הקלה בתסמינים של בחילות, הקאות, עצירות וכאבי בטן. יש לציין שהילדים ומשפחותיהם הגיעו לקבל טיפול נטורופתי מהבית, גם ללא קשר לאשפוז.

פרויקט נוסף שמתקיים במחלקה, הוא פרויקט המשלב את עבודתם של ליצנים רפואיים לתוך העבודה היום יומית של הצוות הסיעודי במחלקה.

לפני כשנתיים הצטרפו לבית חולים דנה דואק צוות של ליצנים רפואיים, מקבוצת "רופאי חלום". בתחילת הדרך, ניסינו להבין יחד עם צוות האחיות והרופאים היכן יהיה נכון ויעיל יותר השילוב של הליצנים, הן מבחינת הילד והן מבחינת הצוות הרפואי. די מהר מצאנו, שמקומו של הליצן בחדר הטיפולים במחלקה ההמטו-אונקולוגית הוא חשוב והכרחי, ושהעבודה יד ביד עם האחיות תוך כדי פרוצדורה מאפשרת הסחת דעתו של הילד מהכאב ומהפחד. הסחה זו מייצרת לאחות מרחב פעולה ושקט לבצע את הפרוצדורה בשלמות, בביטחה ובמהירות. כיוון שאנו עובדים במחלקה שבה המאושפזים מטופלים במשך זמן ממושך, למדו הליצנים והאחיות להכיר כל מטופל ומטופל באופן אישי, והבינו מהן הדרכים המרגיעות והנכונות ביותר לאותו הילד בעת הטיפול. עם הזמן למדו האחיות מתי הזמן הנכון לקרוא לליצן וכיצד ניתן לשלבו בביצוע פרוצדורה ולהיפך, הליצנים למדו להכיר את דרך העבודה של האחיות ואת הפרוצדורות הקבועות שנעשות בחדר הטיפולים במחלקה (לקיחת דמים לספירה, חיבור לטיפול דרך צנתר מרכזי, הזרקות שונות, הרדמה שלפני פרוצדורות מורכבות יותר ועוד). עם ההיכרות הזאת ידע הליצן מה תהיה הדרך הטובה והאפקטיבית אשר תועיל לילד מצד אחד, ומצד שני תיתן מרחב עבודה נכון וסטריילי לאחיות.

המחלקה האונקולוגית בבית חולים דנה מתנהלת ממש כמו משפחה. הקשר של הצוות הרפואי עם הצוות הפרה-רפואי ועם הילדים המטופלים ומשפחותיהם, הוא קרוב ואישי ומתבטא גם בחדר הטיפולים.

במחלקה ההמטו-אונקולוגית בבית החולים דנה, מתקיימים שני פרויקטים ייחודיים אשר משלבים את הטיפול הרפואי-סיעודי עם טיפול תמיכתי, של צוות ליצנים רפואיים וצוות מטפלים בנטורופתיה ממכון ווינגייט.

אנו, בבית החולים לילדים ע"ש דנה דואק בכלל ובמחלקה ההמטו-אונקולוגית ילדים בפרט, מאמינים במתן טיפול הולם עבור הילדים ובני משפחותיהם ומאמינים בטיפול ובתמיכה בגוף ובנפש כאחד.

בשנת 2012 התחיל הפרויקט המשותף של צוות המגמה לנטורופתיה במכון ווינגייט למטופלים של המחלקה להמטו-אונקולוגיה ילדים, משפחותיהם והצוות המטפל.

הפרויקט מונחה על-ידי ראש המגמה לנטורופתיה, הגב' מירה כהן-שטרקמן וצוות המורים. הצוות של מכון ווינגייט עבר הכשרה והדרכה על-ידי הצוות הסיעודי של המחלקה, הצוות הפסיכו-סוציאלי והרופאים. ההכשרה כללה הרצאות, ישיבות, ופגישות עבודה.

המטופלים, ילדים המקבלים טיפולים במחלקה, קיבלו טיפול ברפלקסולוגיה, דמיון מודרך וייעוץ תזונתי. המשפחות קיבלו טיפולים ברפלקסולוגיה, עיסוי, פרחי באך, צמחי מרפא, תזונה נטורופתית, תנועה והרפיה.

הטיפול ניתנו ברצף פעם בשבוע על-ידי מטפל קבוע. כמו כן, בנוסף לטיפולים פרטניים, הצוות של מכון ווינגייט שילב סדנאות על אורך חיים בריא, תזונה נכונה, הרצאות העשרה חווייתיות וסדנא במכון עצמו. מטרת הטיפול המשלים הן: הפחתת מתחים, הרפיה, טיפול בתופעות הלוואי של כמותרפיה (בחילות, הקאות, עצירות, כאב), הקניית כלים למשפחות המטופלים לאורח חיים בריא, במסגרת האשפוז ולאחריו.

מרסלה ברויטמן, RN, BA - אחות אחראית, המחלקה להמטו-אונקולוגיה והשתלות מח עצם בילדים, בית חולים דנה, מרכז רפואי סוראסקי, תל אביב. marcelab@dvmc.gov.il

אינה צרוב, RN, BA - אחות אחראית אשפוז יום ומרפאה להמטו-אונקולוגיה ילדים, בית חולים דנה, מרכז רפואי סוראסקי, תל-אביב.

סמדר (שמש) חרפק, מטפלת בליצנות רפואית.



בדרכים שונות של משחק. כאשר הגיעה האחות עם הטיפול, התקרבה הליצנית לילדה ונתנה לה מזרק צעצוע שעושה קולות של צפצפה והמשחק היה, שבמקביל לאחות שמחברת את הילדה לטיפול, הילדה עם היד השנייה מזריקה לליצנית זריקה עם המזרק צעצוע, וכל דבר שהאחות מסבירה לילדה הסבירה לליצנית והליצנית מבצעת. הילדה היתה מרוכזת לגמרי במשחק, בהנאה מכך שהליצנית מפחדת מהזריקה, ובמקביל היתה קשובה לאחות שעשתה את הפרוצדורה מצידה השני של המיטה.

דמות הליצן נעזרת בכלים יצירתיים של מוסיקה, הומור, משחקי תפקידים, עבודה פיזית ועוד, כדי ליצור קשר עם הילד. התקשורת אצל ילדים מבוססת על דמיון ומשחק, אשר מרגיעים ומחזירים שליטה לילד, במיוחד בשינוי במצבו כמטופל. הליצן הרפואי קשוב ומודע למצבו של הילד, נותן לו כלים להתמודד עם המצב מעורר החרדה, מסייע למייקוד האחות בפרוצדורה, ויחד איתה הופך את חדר הטיפולים למקום של צחוק, רוגע ומשחק. במחלקה שלנו קיים שיתוף פעולה מלא בין הצוות הסיעודי לצוות הפרא רפואי, כולל ליצנים רפואיים, וצוות הנטורופתים. העבודה נעשית ביחד, במקצועיות רבה, ובעיקר באווירה נעימה ושמחה לטובת הילדים ומשפחותיהם.

לפני כשבועיים הגיעה ילדה בת שנה וחצי למחלקה. כאשר הכניסו אותה לחדר הטיפולים לצורך חיבור לפורט-א-קט היא בכתה ונראתה חרדה ומפוחדת מאוד. האימא השכיבה את הילדה על מיטת הטיפולים, האחות היתה בצד שמאל של המיטה והכינה את הטיפול. לקראת הפרוצדורה עצמה קראה האחות ל"שמש" הליצנית, שנעמדה בצד השני של המיטה. האחות ביקשה מהאם להפנות את ראשה של הילדה לכיוון הליצנית ובזמן הפרוצדורה הליצנית השתמשה בכלי נגינה ומוסיקה, והאם במקביל ליטפה והרגיעה את הילדה. הילדה הפסיקה לבכות והיתה לגמרי קשובה למוסיקה ולליטופים והאחות סיימה את הפרוצדורה באופן חלק ובטוח. לאחר מכן עברה האחות למטופל הבא והליצנית נשארה עם האם והילדה למשחק ובילוי משותף במשחקה. דרך הליצנית ונוכחותה בפעולה נוצר חיבור וקשר של אמון בין הילדה לאחות, אשר יועיל להפחית חרדה לפני פעולות עתידיות.

מקרה נוסף, ילדה בת 4 המתניה עם אביה שיחברו אותה לטיפול דרך פורט-א-קט. כיוון שהיתה זו ילדה שמטופלת תקופה ארוכה במחלקה, הצוות הכיר אותה באופן אישי. לפני שהאחות הגיעה למיטה, הליצנית "שמש" כבר החלה את האינטראקציה עם הילדה, הם שיחקו במשחק שבו הילדה הכריזה שהיא ספיידרמן הרשע והליצנית פחדה ממנה מאד, ניסתה לברוח והתחבאה בכל מיני מקומות בחדר הטיפולים, ובכל פעם הילדה הפחידה את הליצנית